

о. Мирон Бендик,
Ректор Дрогобицької Духовної Семінарії

Нещодавно було опубліковане «Звернення Блаженнішого Любомира до вірних Української Греко-Католицької Церкви та до всіх людей доброї волі з нагоди днів молитов 9 та 16 травня 2010 року». Піднята Главою нашої Церкви тема спонукала мене до роздумів, які сьогодні хотів би подати на суд читача.

XX століття в долі народів Європи було позначене двома лихами – фашизмом і комунізмом. Ці ідеології спотворили мислення мільйонів людей і призвели до кривавої світової війни 1939-1945 років. Кожна з ідеологій – антихристиянська і нелюдська, сповнена ненависті й агресії до ідеологічного ворога. Кожна була запрограмована на поневолення народів – чи то заради „збільшення життєвого простору”, чи заради „світової соціалістичної революції”. Тому й конфлікт між двома тоталітарними режимами, попри облудні „мирні пакти”, був неунікненним.

За словами Псалмопівця: „Шлях нечестивих загине” (Пс.1,6). Ці слова підтвердилися як крахом фашизму 1945 року, так і крахом комунізму 1991 року. Обидві дати взаємопов'язані, натомість відокремлені лише часом. Перемога над фашизмом не є повною без перемоги над комунізмом і навпаки, бо в підсумку йдеться про історичну поразку тоталітаризму і системного поневолення людини і перемогу правди над кривдою, добра над злом, Бога над дияволом.

Хто є переможцями? Насамперед ті, котрі ніколи не погодилися з нечестивими ідеологіями, воліли радше піти на тортури і мученицьку смерть, ніж поклонитися новітнім поганським молохам. Це в'язні концентраційних таборів – антифашисти і антикомуністи, гнані й переслідувані за інакодумство. І це не тільки впродовж 1939-1945 років, але й 1917-1991 років.

Хто є героями? Це ті, котрі під час війни збройно обстоювали свободу і незалежність. Їхній героїзм тим більший, чим безнадійнішим виглядало протистояння імперіям зла. Хто програли у війні не тільки „проти тіла й крові”, але й проти „духів темряви”, які ховалися за двома пекельними ідеологіями? Програли ті, що різними методами і на різних рівнях обстоювали право фашизму і комунізму на існування. Програли ті, котрі на ґрунті цих ідеологій будували власні кар'єри і життєві гаразди. Програли й ті, які своєю пасивністю і рабською психологією, своєю мовчанкою створювали атмосферу безкарності до злодіянь, бажаючи в зайвий раз не дратувати хижаків і, як кажуть у нашому народі, „не викликати вовка з лісу”.

Що потрібно для зцілення нашої історичної пам'яті, а також нашої сучасності від постфашистського і посткомуністичного синдрому? Вихід єдиний: покаяння і примирення. Ми переможемо, якщо визнаємо, що не тільки вони, „чужі”, але й ми, „наші” завинили у війні. Винуватими є і фашисти, і комуністи. Ми переможемо, якщо визнаємо, що спільним нашим ворогом є ненависть і агресія, а тоді переможемо цього ворога у взаємному примиренні. Якщо примирення не відбудеться, то і ми, і вони програли, а переможців

нема. Тоді фальшивими будуть „переможні фанфари” офіційних святкувань. Якщо ми примирились, то перемогли. Перемогли бісів ненависті і злоби, що причаїлися в темних закутках свідомості, перемогли поділи і розколи, які роблять нас слабкими, але аж ніяк не переможцями. Наразі ми, українці, зазнали спільної поразки, давши ідеологам і політикам розділити нас. Але досвід спільної поразки має передувати досвіду спільної перемоги. Україна переможе, коли підніметься над фашизмом і комунізмом – привидами минулого. Україна програє, якщо величання „переможцями” одних неодмінно означатиме визнання переможеними інших. Є історична подія перемоги одних країн і поразки інших у II Світовій війні, як це буває в кожній війні. І є історичний шанс перемоги України, перемоги всіх українців. Такої перемоги бажаю нашому народові із такою перемогою мали б ми вітати одні одних у майбутньому.

10.05.2010